

WWW.UNILIB.RS

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Ш О Д У Н А В К А.

№ 20.

Београдъ 17. Мая.

1846.

I. НОВИЪЪ ОТОЧАНИНЪ ИЗЪ ВУКОВАРА честита

БИОГРАЂАНИМА

Ч И Т А Л И Ш Т Е.

Докъ в красне слоге биће добре згоде
Умноже напредку, књижевну човѣку.

Пѣвахъ, славихъ, хвалихъ Србска Биограда,
Не дивахъ га зато, што с' не бои врага,
Не искахъ юнаштва, не тражихъ богатства,
Нити наочите, главите лѣпоте,
Бра са безумля све страда и пада,
А с' умна напредка ев' добра пошлѣтка
Свачемъ, чег' се лати
Поуздано умлѣ.

Та ми добра копча была насредь срца,
Са њѣ нисамъ стиданъ, ево садъ честитамъ
Добриемъ Србима Биограђанима
Читалиште*) нивно напредно и сйно,
Съ добротворахъ своихъ поносно и ясно.
Честитамъ и велимъ, и одъ срца желимъ:
Како драговољно
Тако дуговѣчно!

Колико свѣтло, дивно и липо,
Толико похвално, славно и користо!
Што лѣпота оку, то наука уму,
Што е за што воли. Но колко с' лѣпота,
Сморив' око, мањя; толико наука
Добру уму бива већа и милия.
Наука -й човѣку
Што мирнѣ цвѣтку.

*) Другиј путь биће време, кадъ њемо се разговорити,
да ли е болъ рећи: читалиште, или читаоница
или читана; као; писалиште, писаоница или
писана?

О П А Д Н И Ц А.

о д ѣ

АЛЕКСЕ ДЕСИМИРОВИЋА

(Продужениѣ.)

Већъ е свануло было, и ютренњи сунца зраци
на високомъ горе врху трептаху. — Кадъ
бледымъ лицемъ, дркѣћуномъ ногомъ отровница
у брачну свою собу ступи, и подло-тужнымъ
гласомъ Господара изъ найслаћегъ сна про-
буди:

„Устай ђурђу. устай Господару,
Устай, — соко закланъ ти е сивый.“ —
Уста ђурђе канда се помами —
Свимъ слугама ножеве огледа
А сестринске онъ негледа ноже —
Ал' говори ђурђевица млада:
„Свимъ слугама ножеве огледашъ,
А сестринске ножеве негледашъ.“ —
Кадъ сестринске ножеве огледа,
Ал' сестрински ножеви крвави.
„Зашто сестро да одъ Бога нађешъ
Зап' ми закла сивога сокола?“
„Нисамъ брате живота ми мога,
Живота ми и мога и твога!“ —
Ал' е братацъ срца милостива
Некте сеи ништа учинити,
Ђурђевица већъ говори младој:
„Нека колѣ, нек' се брату мази.“ —

И найвећа сила уображенія заиста бы овде
садъ малаксати морала, хотећи станѣ ове о-
паднице представити. — Ярость задрма юй цѣ-
ло тѣло, а отровна крвь у све жиле тѣла на
ма се разливъ, и юшть преко прага крочила нѣ,
а већъ е средство ново, гаднѣ смышлѣно было.
— У крви безсловесны скотова потражи ова

несрећница худу срећу. — Кадъ е поноћный сатъ избіо, а нѣне су неваляе руке крвлю псећомъ укаляе быле, — а кадъ се ютреня румень по цѣломъ истоку просула, съ мрачнымъ лицемъ ступя опетъ истина съ опранима рукама, али крвавима очима у собу, коя нъой, нѣной безаконой души страхъ задаваше, те стрепенимъ гласомъ викне:

„Устай Ђурђу, устай Господару,
Заклани ти рти подъ литари!“
Уста Ђурђе канда се помами
Свямъ слугама ножеве огледа
А сестринске ножеве негледа
Ал' беседи Ђурђевица млада:
„Свямъ слугама ножеве огледашъ
А сестринске ножеве негледашъ.“ —
Кадъ сестринске онъ огледа ноже
Ал' сестрински ножеви крвави. —
„Зашто сестро да одъ Бога нађешъ,
Заш'ми закла рте подъ литаре?“
„Нисамъ брате живота ми мога,
Живота ми и мога и твога?“
Ал' е братацъ срца милостива
Некте сестри ништа учинити,
Ђурђевици већ' говори младой:
„Нека колъ, нек' се брату мази.“ —

„На оружъ пакла синови,“ — страховито викне сатана, Господаръ вѣчне ноћи, — „пако е потрешенъ — мой се престолъ люля — ноћ се узбунила. — Изъ нѣдара нѣне вѣчне непријатељице одбѣгло е едно створенъ, на паклени е врати лупало, вы несрећници нисте чули. — Небо га е стигло, брзо похитите, јоштъ е близу — отмите га, казните душмана, кои се усудио узнемирити насъ — покажите му шта може пако — — — или покажите, ил' ми се више и вы невраћајте.“ — Одъ човечества удалъна, одъ неба остављена, окорена злочинка студи са свямъ у пако. — — Ђовите таласе у нечистой груди вѣчна, прождирућа ватра иј запали. — У првомъ погледу одъ сатане обљубљена — шта не могла садъ чинити. — Моћ, за сва неваљства одма јой се поклони — она постане правый ђаво. — „Моя ће рука јоштъ еданпутъ крвлю окаљана быти — чіомъ? Мојомъ и твојомъ знай — задепљный муже! — Па да видимъ, хоће ли онда твоя уста кадра быти рећи: — „Нека колъ, нек' се брату мази!“ — Оно мало створенъ — што онако немарљиво спава — онда, кадъ мене найвеће мукѣ обузимаю — истина, на овомъ

е срцу лежало, — већу више да се пробуди. — У жилицама му крвь теткина тече. — Съ нѣномъ дакле треба да се сасјдини. — И у потонуњивомъ хоћу срећу да потражимъ. — Умри! сладка ће ти знамъ одъ теткины ножа быти смртъ.“ — Бледый мѣсець садъ у море се сакри! сјине звѣзде за облаке се сакрише — сва е природа ућутала — само да nebude учасница ужаснога позорја, — да невиди — како невино чедо — изъ сна пробуђено у крви се валя. — одъ немиле майке умире. —

(Конацъ слѣду.)

РАЗПРА ИНДІЈАНЦА И ШПАНЬОЛЦА.

Путникъ Шпаньолацъ сретне Индіянца у средъ пустинѣ. Обоица су были на конѣи. Шпаньолацъ, когѣ е конь врло мало вредіо, предложи Индіянцу, кой е младога и угледнога коня имао, да се меняю. Овай то наравно одбаци. Шпаньолацъ нађе поводъ къ свађи и ту се побію; но Шпаньолацъ наоружанъ будући, отме му коня и продужи съ нѣиме свой путь. Индіянацъ га до прве вароши допрати и ту га обтужи. Шпаньолацъ буде принуђенъ Суду предстати и коня довести; предъ Судіомъ назове Индіянца крадљивцемъ, доказуюћи да е конь нѣговъ, но да му га е Индіянацъ украо, кадъ е јоште врло младъ быо.

Будући да нитко не могао противъ тога свѣдочити, то судія немогући стваръ рѣшити, намысли иј одпустити, но у истый махъ повиче Индіянацъ: „Конь е мой, самъ ћу освѣдочити.“ Затимъ слипи свою горню хальину, баци е коню на главу, и пође къ судіи, говорећи: „Овай човекъ доказуе, да е онъ одранио коня, запытай га, кое му е око повређено.“ Шпаньолацъ, нехотећи показати никаково затезанъ, нити сумню, одговори одма: „Десно!“ Онда Индіянацъ одкрие главу коньску и рече: „Лажешъ, не му повређено ни десно ни лево.“ Увѣривши се судія томъ оштроумномъ и достовѣрномъ свѣдочбомъ, пресуди, да му се безъ оклеваня конь поврати.

Евтиміе Аврамовић.

КАКО СЕ ИМАЮ ОВЦЕ ОДЪ ШАППА ЛѢЧИТИ?

За уклонити ову прилѣпчиву и тежко лѣчећу се болестъ као обште правило има се слѣдујуће пазити:

1. Све болестне овце имаю се таки разлучити одъ здравы, съ тога и стадо свакиъ данъ разгледати, да бы се посрѣуће разлучити могли.

2. Несме се болестна животиня никако на пашу и то баремъ не на влажномъ време изгнати; и

3. Ђубре се има колико е могуће често изъ обора чистити и што више чисте сламе разтуривати.

Пошто се ово неизбѣжно условіе изпунило, шапаве овце овако лѣчити валя:

Чапонѣци роме животинѣ мораю се оштрима ножевима и до здраве части чисто изсѣћи, и то нека се учини болѣ више него мањ, да бы се зловедна рана уклонила и коначно изсѣдила, зашто ако и најманѣ гноя заостане, то е повторително узрокъ за нову болестъ, а при великой прилѣпчивости и за даљу заразу.

Пошто се чапонѣци овако изсѣчу и одъ свега гноя очисте, имаю се смѣсомъ хлорскога креча, салитрасте киселине и еленска рога съ мадомъ кичицомъ одъ чекина намазати, и тако нѣговану животиню валя пренети на мѣсто у обору, кое бы многомъ и чистомъ сламомъ застрто было.

Ако се при нѣгованю како треба поступа-ло, а нарочито при изсѣщиваню чапонѣца безъ сваке штедиѣ и тако радило буде, да никаква матерія болести незаостане, то обичествуе животиня после нѣколико дана на ноге устояти; но догађаю се и случаеви, да се у излѣченима већ овцама или слѣдствомъ нове заразе или збогъ неточнога чишћеня чапонѣца опетъ болестъ поврати, за кои случай исто таково лѣченѣ опетъ се предузети мора.

Особито се примѣчава, да се болестъ увѣкъ съ поля непознае, и по видимому сасвимъ здравый чапонѣцъ ипакъ унутри може сакривати врло опасу матерію болести.

Мастъ за 100. комада овако се готови:

На 1. фунту хлорскога креча, кои врло добаръ и најситниѣ утученъ быти има, сунутѣ се 1/2 фунте салитрасте киселине полако и при непрестаномъ мѣшаню, а овой смѣси 4 лота прашка одъ еленски рогова додати, одъ чега та мастъ онда изгледа као танка каша. Готовити се

мора у земляномъ углаћеномъ сосуду и на полю, зашто иначе изъ креча подижућа се пара ласно бы орудія диханя у онога, кои готови, повредити могла.

У осталомъ болѣ е, правити мастъ чешће у мањима количествама, него ю оставити више дана да стои.

Осимъ овога спољнога лѣченя внутренѣ употребљиванѣ антифлогистичны средства, имено салитре и глауберске соли, недѣљно двапутъ као самотокъ съ мекиняма измѣшанѣ, ускоритѣ излѣченѣ.

З М І Я.

У Африци была е една змѣя, коя е сву животиню безъ узрока уедала и свакой, кою е она уела, после неколико минута, рана отеке, и живинче сконча се. То е дуго времена трајало, докле еданпутъ играјући се иста змѣя по трави и напоследку сѣгну свою за другу змѣю држећи, уеде сама себе у незнаю такимъ отровомъ, да е и сама после краткога времена скапати морала. — Клеветниче, злотвору и неразсудљивче, ето ти примѣра, огледай се! —

Ант. Славуй.

С М Ђ С И Ц А.

Али Паша одъ Янѣине, кадъ су му едан-путъ нешто превели изъ новина „Journal del' Empire," рекао е: „Само мы Паше требало бы да учимо читати и писати; кадъ бы я имао у мојој земљи каквога Волтера (мысляше, да е Волтеръ изнашао вѣштину кнѣгопечатательства), дао бы га обѣсити; а кадъ бы нашао кога, да више зна одъ мене, тай бы морао умрети.“ Пређашнѣй краль Сардиніе издао е г. 1821. указъ, кои е свакому забранѣвао учити се писму и кнѣзизи, кои небы могао показати, да има у притажаню 1800. франака. А да бы тко више науке слушати могао, морао е исто толико доходка показати. Странацъ, кои бы на Пиемонтской граници Шилера, Гете-а, Волтера или Русо-а при себи имао, бывао е натрагъ оправлѣнъ. У Хиндускима племенима, особито кодъ матерій, влада то общте суевѣріе, да жена, коя читати и писати уме, рано удова остане; а и бое се, да познаванѣ слова може повода дати къ

забуђено. Но па шта зато? Тако су пре 80. година и у Нѣмачкој мислили! — А кодъ насъ?! —

МЫСЛИ

ХЕРЦОГА ДЕ ЛА РОШЕФУКО.

(посрбљвно.)

Ко любви, неможе дуго времена любовь у себи крити, ко нелюби, неможе дуго времена претварати се.

Ако о любви судимо по већој части нѣногъ дѣйствія, видићемо да она выше иде на ненависть него на любовь.

Има жена, кое нису никадъ любиле; но тежко е наћи такову, коя бы любила само еданпутъ.

Любовь е една, но различите су копіе нѣне. Любовь е ватри подобна, неможе существовати, ако се непрестано неподпалюе. Она се одма угаси како изчезне надежда или страхъ.

Истинита любовь подобна е виђеню ноћне сѣнке (призрака); сви о нѣој говоре, но мало ѿ има, кои су е видели.

Како намъ любовь омрзне, мы радо трпимо невѣрность, да бы чрезъ ту, ослободили себе саме одъ чуваня вѣрности.

Већа е срамота невѣровати другу, него одъ нѣга быти преваренымъ.

Неповѣреніе наше оправдава превару други.

Како можемо зактевати, да други неодкріе нашу тайну, кадъ е мы сами нисмо могли сакрити?

Сви се туже на слабо памтењ, а нико на слабъ умъ.

Умъ свагда се преклони на страну срца.

Нису ни у чемъ люди тако подашни као у совету.

Има добры супружества, но нема пріятны.

Мы никадъ небы имали задовольства, кадъ небы сами ласкали.

Свакидашнѣ употребляванѣ хитрости есть знакъ рђавогъ ума. Често се догађа, да онај,

кои себе нѣомъ съ едне стране покрива, одкрива се съ друге.

Хитрость и превару рађа недостатакъ ума.

Држати себе за паметнѣгъ одъ други, есть вѣрно средство себе варати.

Сила е лакше быти мудрымъ за друге него за себе.

Неки люди небы се никада залюбили, када небы о любви слушали.

Разумный человекъ често долази у велику смутню, кадъ е окруженъ одъ глупы.

Великимъ умовима свойствено е казати много у краткомъ говору, напротивъ мали умови имаю даръ говорити много, а неказати ништа.

Недопустити другима владу надъ собомъ, теже е него владати надъ другима.

Срећа много недостатке у нама поправи, кое разумъ небы поправити мого.

О слави велики людѣй треба свагда судити по онымъ средствама, коимъ су они ню придобили.

Нѣ доста имати велика преимущества, но треба умети одъ нѣи употребленіе чинити.

Заслуге намъ прибавляю похвалу учены людѣй, а случай хвалу публике.

Добродѣтели се губе у користолюбію, као рѣке у мору.

Постоянство не заслужуе ни осуђиваня, ни похвале; почемъ оно нѣе ништа друго, но продуженѣ склонности и осећаня, кое ни одузети ни дати себи нисмо у станю.

Іованъ Ђ. Ђвтиміевићъ.

НОВА КНЬИГА.

Слово при држаномъ парастосу многозаслуженогъ Капу-Безав Србскогъ, Члена Совѣта Земальскогъ, Полковника и Кавалѣра, Господина Лазара Теодоровића 1. Фебруара 1846. године у Цариграду упокоившегъ се, у Шабачкој цркви Іованомъ Павловићемъ, Протопрезвитеромъ, говорено, а изъ благодарности и признателности за уживаня одъ покойника благодарнія печатано трошкомъ Спомоћника Началничества Округа Шабачкога, Капетана Іована Миловановића. У Београду, у Княжества Србскога књигопечатни. — На 8-ку, стр. 20.

Учредникъ Милошъ Поповићъ.

Издано и печатано у Правителственој Књигопечатни у Београду.